

Iam gelidas Caesar cursu superauerat Alpes
 ingentisque animo motus bellumque futurum
 ceperat. Vt uentum. est parui Rubiconis ad undas, 185
 ingens uisa duci Patriae trepidantis imago
 clara per obscuram uoltu maestissima noctem,
 turrigero canos effundens uertice crines,
 caesarie lacera nudisque adstare lacertis
 et gemitu permixta loqui : « Quo tenditis ultra ? 190
 quo fertis mea signa, uiri ? Si iure uenitis,
 si ciues, huc usque licet. » Tunc perculit horror
 membra ducis, riguere cormae, gressumque cohercens,
 Mox ait : « O magnae qui moenia prospicis Urbis
 Tarpeia de rupe, Tonans, Phrygiique penates 195
 gentis Iuleae et rapti secreta Quirini
 et residens celsa Latiaris Iuppiter Alba
 Vestalesque foci summique o numinis instar,
 Roma, faue coeptis ; non te furialibus armis
 persequor ; en adsum, uictor terraque marique, 200
 Caesar, uhiue tuus (liceat modo, nunc quoque), miles,
 Ille erit, ille nocens, qui me tibi fecerit hostem. »
 Inde moras soluit belli tumidumque per amnem
 signat tulit propere ; sicut squalentibus aruis
 aestiferae Libyes uiso leo comminus hoste 205
 subsedit dubius, totam dum colligit iram
 mox ubi se saeuae stimulauit uerbere caudae
 erexitque iubam et uasto graue murmur hiatu
 infremuit, tunc, torta leuis si lancea Mauri
 haereat aut latum subeant uenabula pectus, 210
 per ferrum tanti securus uolneris exit.
 Fonte cadit modico paruisque inpellitur undis
 puniceus Rubicon, cum feruida canduit aestas,

186 ceperat] coeperat S || 186 undas] endas Z1, undam Ca || 191 ultra] ultro p, uel
 inquit m || 192 uiri] ueri* Z || 193 Tunc] tum M A B C E F G S Q P V L || 194
 gressumque] gressusque S || 195 ait] agit Z1 || 197 Iuleae] iuliae M1 Q || 198 Latiaris]
 latianis z, latialis M A B C E F G S Q Z P L N Q S U V || 198 Alba] Aula M1 || 205
 sicut] sic in m u || 206 aestiferae] astriferae C || 206 Libyes uiso] libiae uisus IS || 206
 comminus] cumminus Z || 206 hoste] hostem IS || 207 subsedit] consedit IS || 207
 colligit] collegit M1 || 209 iubam] iubas V M1 P1 U || 209 uasto] uasto *rasura* p
 || 209 graue] grauae Z1 P G m, *omisit* C A B E F L M N Q S U V || 210 tunc] tum M
 U G Q || 210 si] sic M1 || 213 inpellitur] incenditur P1 || 214 Rubicon] rubian M1,
 rubico G1 || 214 aestas] aestus M1

perque imas serpit ualles et Gallica certus
 limes ab Ausoniis disternat arua colonis. 215
 Tum uires praebebat hiemps, atque auxerat undas
 tertia iam grauido pluuias Cynthia cornu
 et madidis euri resolutae flatibus Alpes.
 Primus in obliquum sonipes opponitur amnem
 excepturus aquas; molli turn cetera rumpit 220
 turba uado faciles iam fracti fluminis undas.

|| 217 Tum] tunc V M U S Q || 217 praebebat] praemebat P1 || 218 grauido] vel
 gelido g || 220 Primus] primis P